

1931 жылдың 4 қазанынан
бастап шығады

ҚАЗДАУЫСТЫ ҚАЗЫБЕК БИ: СӨЗДІҢ АТАСЫ – БІРЛІК, АНАСЫ – ШЫНДЫҚ

ORTALYQ QAZAQSTAN

ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ ГАЗЕТІ

www.ortalyq.kz

www.instagram.com/ortalyq.kz/

СЕЙСЕНБІ, 10 ҚЫРКҮЙЕК, 2024 ЖЫЛ №101 (23 423)

www.facebook.com/ortalyq.kz/

info@ortalyq.kz

Алаштың алғашқы жүлдесі алтыннан басталды

• ПРЕЗИДЕНТ ЖОЛДАУЫ – ЕЛ МҮДДЕСІ

Баршаға ортақ міндет

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың биылғы Қазақстан халқына дәстүрлі Жолдауын барша қалын жұртпен бірге зор ықыласпен тыңдап, жаңа Әділетті Қазақстанды құру жолында қол жеткізген жетістіктерімізді естідік. Президент Жолдауда еліміздің әрі қарай дамуына бағытталған қажетті тоғыз бағытты қадап айтты.

Жолдаудың екінші бағытында орта және кіші бизнесті дамыту мақсатында жұмысты жақсарту үшін бірталай нақты шараларға тоқталды. Осы бағытта «Агроөнеркәсіп кешеніне инвестиция тарту – өте маңызды міндет», – деді.

Бүгінгі күнге дейін ауыл шаруашылығы саласында жергілікті жерден ауылдық округтерден бастап, жоғары орындарға ауданға, облысқа, республикаға берілетін мәліметтердің, есеп-қисаптың бұрмалауы орын алып келгендігі де ашық айтылды. Республика бойынша 2 миллион ірі қара және 3 миллионнан астам уақ мал жоқ болып шықты. Негізінен, мал басының артық болуы кейінгі жылдары біздің ауылдық округтерде де орын алғаны байқалған.

Жолдауда жер мәселесіне де ден қойып, атқарушы және құқық қорғау органдарына бірталай тапсырыстар жүктелді. Жерді агротехникалық талаптарға сай пайдалану қазіргі кезде дұрыс жолға қойыла бермей келеді. Ауданның шаруа қожалықтарының 60-65 пайызы бекітілген жерді игерсе, қалған бөлігінде мал ұстамайды, егін салыпбайды.

Аудан шаруашылықтарында жерге инвестиция салу – жоқтың қасы. Жамбыл облысының Меркі ауданында «Аманат» партиясының бастамасымен жүргізілген тәжірибені неге біздер, шаруалар мен әкімдер пайдаланбасқа? Ауданның ауыл шаруашылығының негізгі бағыты – мал өсіру, оның өнімін өткізу.

Егін шаруашылығын қолға алып, оны пайдалану кезеңі келді. Әсіресе, суармалы егістікті қолға алу керек. Биылғы еліміз бойынша, оның ішінде, біздің аудан көлемінде орын алған алапат тасқыннан сабақ алуымыз керек. Сол тасқынның қарғын суы қай жерден басталып, қандай көлемде жайылып, қайда құйылғанын судың өзі (жолы) көрсетті.

Ақой, Батық, Бұрма, Красная Поляна, Көктіңкөл, Нұраталды, Талды, Орджоникидзе (Аксу-Аюлы ауылы), Тағылы, Өспен шаруашылықтарында бұрын пайдаланған платиналар (бөгеттер) мен тоғандарды (су қоймалары) қалыпқа келтіріп, картон, көкөніс, жүгері (сүрлем үшін), екпе шөптер егуді бастау керек. Ауданның іргесінде орналасқан Кеншоқы округінде «Шили» өзенін бөгеп, 1972 жылы бөгет салғанбыз. Бұл су қоймасы 300 гектар жерге жайылатын болған. Ол алқапта 12 бөгет-дамба тұрғызылған. Бірақ жобаның дұрыс жасалмағанын, платинаның қашыртқысы істемей, мол су оны шайып кеткен.

Бұл жұмыстарды жүргізуге округтардың ірі шаруа қожалықтарын тарту керек. Әрі қарай ауданның, облыстың қалталы азаматтарын да қою керек.

Тағы бір елдің экономикасының дамуына тікелей оң әсерін беретін жағдай, ол – кәсіпорындарды жұмысшы кадрлармен қамтамасыз ету. Бұл қажетті мәселе де Жолдауда кеңінен орын алды.

Сайып келгенде, елдің дамуының стратегиялық мақсаттарына арналған Жолдаудағы міндеттерді орындау – баршамызға ортақ. Ендеше, іске кірісейік, ағайын!

Боранбай ЖҰМКИН,
Шет ауданының
Құрметті азаматы,
ауыл шаруашылығы саласының
Құрметті ардагері

Көк түріктің көне дәстүрін дәріптеген V Дүниежүзілік көшпенділер ойынының ашылу салтанаты «Астана Арена» алаңында өтті. Әлемдік оқиғаға Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев, Өзбекстан Президенті Шавкат Мирзиёев, Қырғызстан Президенті Садыр Жапаров, Түркіменстан Халқ Маслахатының төрағасы Гурбангулы Бердімұхамедов, Татарстан Республикасының Раисы Рустам Минниханов, Саха Республикасының басшысы Айсен Николаев, Моңғолияның бұрынғы Президенті Энхбаяр Намбарын, Дүниежүзілік этноспорт конфедерациясының президенті Біләл Ердоған, сондай-ақ, ЮНЕСКО, Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңесі, Біріккен Ұлттар Ұйымының Дүниежүзілік туризм ұйымы, Түркі мемлекеттері ұйымы, ТҮРКСОЙ, Түркі инвестициялық қоры, Түркі мемлекеттерінің Парламенттік ассамблеясы, Ислам спорт қауымдастығы, Азық-түлік қауіпсіздігі жөніндегі Ислам ұйымының басшылары, Еуропа Одағының Орталық Азиядағы арнайы өкілі және басқа да ресми тұлғалар қатысты.

Жан АМАНТАЙ,
«Ortalyq Qazaqstan»

**Сақтың салты салтанат құрып,
Ғұнның ғұрпын дәріптеп...**

Күні бұрын дүрмегі жеткен дүбірлі доданың ашылу салтанатында қазақ жерін мекен ететін түрлі этнос өкілдерінің бүлдіршіндері Қазақстан Республикасының Көк Туын алып шықты. Ұйымдастырушылардың айтуынша, ашылу салтанатындағы бұл көріністің өз ойы бар көрінеді. Елімізді мекен еткен түрлі ұлт өкілдерінің бұл ұрпақтар сабақтастығы һәм өз Отаны-

на деген адалдығы. Бұдан кейін еліміздің Әнұраны шырқалды. Қалыптасқан дәстүр бойынша жарысқа қатысушы 89 мемлекет спортшыларының шеруі өтті. Биылғы Көшпенділер ойындарына Азиядан, Еуропадан, Солтүстік және Оңтүстік Америкадан, Африкадан, Аустралиядан спортшылар келді. Дүниенің төрт бөлігінде әмірлік құрған ұлт өкілдерінің бір тудың астына жиналғанынан-ақ, байрақты бәсекенің тартысқа толы болатыны айғақталады.

Салтанатты жиында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев арнайы сөз сөйлеп, әлемдік маңызды іс-шараға қатысу үшін Қазақстанға келген бауыр-

лас мемлекеттердің басшыларына, мәртебелі меймандарға және спортшыларға шынайы алғысын жеткізді. Президент көшпенділер өркениеті дүниежүзі тарихында өшпес із қалдырған көне өркениет екенін айрықша атап өтті.

– Ұлы дала көшпенділері ежелден байтақ Еуразияны мекен еткен. Олар жаһандық даму үдерісіне түбегейлі өзгеріс әкелді. Сол замандағы озық технологияның иесі болды. Көшпенділер бес мың жыл бұрын жылқыны қолға үйретті. Дүниені дүбірлеткен салт аттылар мәдениетін қалыптастырды. Қуатты қару-жарақ пен ғажайып зергерлік бұйымдар жасап шығарды. Сақ дәуірінің Алтын адамдары – соның айқын дәлелі. Қазақ жерінен әл-Фараби, Қожа Ахмет Яссауи сынды ғұламалар шыққан. Олар ілім-ғылымның дамуына орасан зор үлес қосты. Біздің бабаларымыз алып мемлекеттер құрып, үлкен қалалар салды. Ұлы далада Отырар, Түркістан, Тараз, Сарайшық сияқты сәулетті шаһарлар бой көтерді. Көшпенді жұрт батыс пен шығысқа көпір болып, түрлі мәдениеттің байланысына әсер етті. Осы жерде ежелгі Ғұн империясы, одан соң Түрік қағанаты салтанат құрды. Олардың даңқты жолын Алтын Орда мен Қазақ хандығы жалғастырды, – деді Қасым-Жомарт Кемелұлы.

Расында, ежелгі Сақ дәуірі мен Ғұндардың тастағы тарихында көне ғұрып сайрап жатқаны анық. Қазақтай ұлы елдің бастауы қайдан десе, сан жауап сайрайды. Ал, қазақты қазақ етіп сақтаған мызғымас тіректің бірі ол салт пен дәстүр, ұлттық құндылықтар. Дәл осы тұста ұлттық құндылықтардың бастауы көшпенділер мәдениетінен басталарын һәм көшпенділер ойыны бабалар аманат еткен кастерлі мұраны көздің қарашығындай сақтап, жас буынға табыстау мақсатынан туған бірегей жоба екенін Мемлекет басшысы ерекше атап айтты.

– Он жыл бұрын осы жарысты алғаш ұйымдастырған қырғыз бауырларға алғыс айтамын. Бұл – ұлттық спорт түрлерінен өтетін әлемдегі ең ірі дода. Оны Көшпенділер олимпиадасы деуге болады. Бұл ойындар дала өркениетін жер жаһанға паш етеді. Спорт – өзара құрмет пен сыйластық символы. Спорттың басты миссиясы – халықтар достығын нығайту. Қазақстан бүкіл әлемге бейбітшілік пен келісім мекені ретінде танымал. Елімізде түрлі этнос өкілдері тату-тәтті өмір сүріп жатыр. Біз алыс-жақын шетелдің бәрімен тығыз байланыс орнаттық. Басқа мемлекеттер де өзара достық қатынаста болғанын қалаймыз. Сондықтан Көшпенділер ойындары ынтымағымызды бекемдей түспек, – деді Президент.

► 16-бет

• РЕФЕРЕНДУМ – 2024

АЭС салу елімізге тиімді

2021 жылдың жазында Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев елге атом электр станциясы қажет екенін мәлімдеген болатын. Елімізде АЭС құрылысы бойынша референдум өткелі отыр. Қазіргі уақытта елде өнеркәсіп белсенді дамып жатыр. Ол үшін электр қуаты қажет. Әлем уранды электр көзі деп санайды және елде оның жеткілікті қоры бар. Осы тұрғыдан алған АЭС салу елімізге тиімді болмақ.

Өйткені, атом энергиясы Қазақстанның экономикалық әлеуетін арттырады. Елімізде инвесторлар үшін тұрақты қуат көзінің болуы өте маңызды. Көп жылдан бері Қазақстанда қауіпсіз атом энергетика-

қасын дамыту үшін зерттеу жұмыстары жүргізілді. Біз АЭС құрылысын бастап, ел ертеңіне жаңа қадам жасағанымыз жөн. Атом энергетикасы бүкіл елді электр энергиясымен қамтамасыз етеді. Ол еш-

тенеге қарамастан, электр энергиясының тұрақты мөлшерін береді. Оның жұмысына ауа райы әсер етпейді. Бұл туралы мамандар толық мәліметтер берді. Атом электр станциясынан, атом энергетикасынан біз қашпай қайта қолдау керекпіз деп ойлаймын. Оны қаншалықты жылдам салсақ, соғұрлым тиімді болары анық. Бір кезде Беларусь пен Өзбекстан АЭС саламыз деп ойламаған еді. Ол ел өзінің энергетикалық қауіпсіздігі үшін алаңдады. АЭС салуға шешім қабылдады. Қазір

экономиканың декарбонизациялануы да бар, біз қаласақ та, қаламасақ та, электр қуатын алу үшін көмір мен газды жағудан бас тарту керекпіз. Қазақстанға келер болсақ, 2030 жылға қарай электр энергиясының тапшылығы болады деген болжам бар. Осы қауіптің алдын алу үшін елге атом электр станциясын салу маңызды.

Дидар МҰРАТУЛЫ,
АЭС құрылысын қолдау
жөніндегі Балқаш қалалық
штабының төрағасы

• ГАЗДАНДЫРУ

«Күнгей» көгілдір отынды көп күтпейді

Алдағы уақытта Қарағандыда газбен қамтылған тұрғын үйлердің саны 3 мыңға жетеді деп сүйенісілеп отыр жауаптылар. Осы жаңалықтарына қарап, кеншілер шаһарында газдандыру қарқынды жүріп жатқанын аңдауға болады. Сосын, «қаланың дәл іргесіндегі «Күнгей» шағын ауданына көгілдір отын қашан жетеді?» деген сауал көпшіліктің көкейіне орнағалы қашан. Бұл сұраққа да жағымды жауап айтылды. Келесі жылы жұмыс басталамақ. Бұны Қарағанды газ шаруашылығының директоры Асыл Байдүйсеновтің аузынан естідік. Айтуынша, қажетті қаражат бөлініп қойған. Тек, мердігер анықтау шаралары жүргізілуде. Осы қаладағы газдандыруды қолға алған «QAZAQGAZ АИМАQ» компаниясының өкілдері аймақ журналистеріне арнайы баспасөз турынын ұйымдастырды. Баспасөз туры барысында Қарағандыға газдық қайдан келетінін, қалай таратылатынын көзбен көрдік. Арзан отынның қызығын көріп отырған тұрғындардың үйіне де ат басын тіредік.

Ерік НАРЫН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Газ қайдан?

Қарағандыға жылу беретін газ құбыры сонау Қызылордадан Жезқазған арқылы тартылған. «Сарыарқа» деген атау алған магистральді құбыр бұл. Жезқазғаннан жеткен көгілдір отын Дубовка елді мекенінің іргесінде орналасқан автоматты газ реттеуші станцияға 12 км салмақпен түседі. Дубовкадан келетін газды кеншілер шаһарының төрт жеріне орналасқан газ реттеуші пункттер 6 кг етіп қабылдайды. 4 пункттен 62 реттеуші шкафқа

тарайды. Дәл сол шкафтардан газ үйлерге 3 кг болып барады.

Қала көшелерін шырмауықтай шырмаған сары түсті құбырлардың жалпы ұзындығы 2036 жылға қарай облыс бойынша жалпы ұзындығы шамамен 80 292 шақырымды құрауы мүмкін. Болжам солай. І дәрежелі жоғары қысымға арналған құбырдың ұзындығы – 14 737, II дәрежелі жоғары қысымдағы құбыр – 2276, орташа қысымда – 7042, төменгі қысымда – 56 236 шақырым. Мамандар 2023 жылы көгілдір отынмен аймақтың шамамен 28 902 тұрғынын қамтимыз деп отыр.

► 2-бет

ВАЛЮТАЛАРДЫҢ РЕСМИ БАҒАМДАРЫ:

•EUR/KZT 533.75

•USD/KZT 480.55

•RUB/KZT 5.36

•CNY/KZT 67.85

Қазақстан Ұлттық Банкінің
9 қыркүйек, 2024 жылғы дерегі бойынша